

“Kente ait olan mimari tasarım değer kazanır”

▣ Söyleşi: Yeliz Yirmibeş

Yüksek Mimar ve Restorasyon Uzmanı Yakup Hazan ve Mimar Tolga Hazan: “Sistemlerin her defasında kendilerini kent içinde ifade etme zorunlulukları vardır. Bu ifade etme biçiminin zaman zaman mimarlık üzerinden yapıldığını gözlemekteyiz. Kimliklerine ve büyüklüklerine göre kümelenme biçimleri merkezleri veya alt merkezleri tercih eder. Bu sistemlerin tamamı yaşamın kendisi ile beslenirler. İşte tam bu noktada mimarlık devreye girer. Özellikle kente ait olan mimari tasarım değer kazanır. Mimarlık bu noktada kendini var etme şansını yakalar ve mimarın sorumluluğu mimarlık adına sınırsızdır.”

Bilgi, birikim, emek ve elbette ki yetenek... Hazan Mimarlık'ı başarılı kılan tüm bu nitelikler olmalı. Mimarlığı yaşam biçimi olarak seçen Hazan Mimarlık, 10'u birincilik ödülü olmak üzere bugüne kadar 60'a yakın ödüle ve mansiyon ödülüne layık görüldü. Başarıları, mimari anlayışı ve kent ile mimarlık hakkında Y. Mimar ve Restorasyon Uzmanı Yakup Hazan ve Mimar Tolga Hazan ile keyifli bir röportaj gerçekleştirdik.

Hazan Mimarlık, 10'u birincilik ödülü olmak üzere bugüne kadar 60'a yakın ödüle ve mansiyon ödülüne layık görülmüş bir mimarlık ofisi. Bu ödüllerin arkasında yatan başarının sırrını öğrenebilir miyiz?

Yarışmalarda özgürlük alanı sınırsızdır ya da yarışmalar sınırlarınızı zorlar. Tasarımın gerçekleşmesine ait ipuçları veren zihinsel yüzeyler, bu özgürlük alanı içinde, o kadar kaygan durur ki bunları yan yana getirmek üst üste koymak bilgi ister, birikim ister, emek ister, yetenek ister. Eylemlerin yapıya nasıl dönüşeceği özgürce düşünülüp, sınırsızca hayal edilir. Mekan, zaman ve yaşam iç içe geçer. Yarışma boyunca bir arada dururlar. Yarışma her şeyiniz olur. Düşüncelerimizin hayata geçmesinde yarışmaların önemli rolü vardır. Mimarlığı yaşam biçimi olarak seçtiğiniz zaman üretken oluyorsunuz. Mesleğimizle birlikte yaşamaktan, mesleğimizi gündelik hayatımıza taşımaktan mutluyuz.

Projelerinizde en çok neye dikkat edersiniz, mimari anlayışınızı nasıl tanımlıyorsunuz?

Projelerimizi geliştirirken her konuyu kendi bağlamı ve konusu ile ele aldığımız için fiziksel, şemasal ya da biçimsel herhangi bir kalıba bağlı kalmadan; fakat her projenin

Kars Havalimanı

arkasındaki zihinsel emek sürecini titizlikle ele almaktayız. Tasarım gerçekleştirilirken öncelikle araştırma ve düşünme sürecine ihtiyacımız vardır. Elimizdeki verileri arttırarak ortaya koymak bu verileri analiz etmek ve bu veri dağarcığı ekseninde gerçekleşecek bir düşünme sürecine ihtiyacımız vardır. Her projenin argümanları bu doğrultuda geliştirilmektedir. Sonuç ürün ve argüman birlikteliği önem verdiğimiz olmazsa olmazlarımızdandır.

Havalimanı projeleri çalışmalarınız arasında önemli bir yer tutuyor. Bu projelerde çıkış noktanız ne oluyor?

Mimari yarışmalar çok çeşitli konuları ve geniş skalada problemleri kapsamaktadır. Bu süreç kendimizi bilgilendirmemizi zorunlu kılmış ve bizi birçok farklı yapı tipinde donanımlı hale getiren bir süreç olarak şekillenmiştir. Havalimanları serüvenimizin başlangıcı da yine mimari yarışmalara dayanıyor. Havalimanı tasarım özelliği olan bir konu, terminalin barındırdığı sistemleri bilmelisiniz.

Erzincan Havalimanı

Öncelikle bir makine tasarladığınızın bilincinde olmalısınız. Teknik konulara hakim olmak gereklidir. Mimar olarak yolcuların konforlu mekanlardan uçağa gitmelerini önemsiyoruz, yolcuların en kısa mesafeden uçağa binmeleri tasarım kriterlerimizin başında gelmektedir. Yolculuk sırasında valizle birlikte olmak kotsuz döşemelerin tasarlanması gerekliliğini beraberinde getiriyor. Gelen ve giden yolcunun ayrılmasında düşünülmesi gereken konulardan bir tanesi teknolojinin hissedildiği çatı döşemesinin yolcuları yönlendirdiği ana mekanların kendi kimliklerini kazandığı binalar tasarlıyoruz.

Restorasyon projelerinde hassasiyet ölçüleriniz neler? Hangi kriterlere dikkat ediyorsunuz?

Restorasyon bilimseldir. Mimarlık gibi değildir. Mimarlık kişiye bağlıdır; tasarım iyi ya da kötüdür. Ancak restorasyonun öyle bir yanı yoktur. Restorasyonda yaptığınız şeyin mutlaka doğru olması gerekir. Doğru olabilmesi için de bilimsel yanına çok dikkat edilmesi gerekir. Korurken, yapının o güne kadar sakladığı ya-

şanmışlığını yok sayılmamalıdır. Yaşadığı süreç içinde biriktirdiği enerji elinden alınmamalıdır. Yapının kullanılması, mutlaka hayata dâhil edilmesi gerekir. Eski eserin hayatına, yaşanmışlığına saygı duyulması çok önemlidir. Şehirlerin eskiyen yüzlerini ve kullanımda zorlanan bölgelerini, yaşanmışlıklarını ellerinden almadan, geçmişteki izlerini yok etmeden, en önemlisi de değerli olan mevcut yaşamı ve kültürü koruyarak hayata geçirmek değerlidir. Bu projeler kentlerde canlılar gibi yaşamlarını

sürdürmektedir. Kentlerin problemleri yerlerini kesip atmak yerine tedavi etmenin doğru olduğunu düşünmekteyiz.

Van Akdamar Kilisesi'nde yer aldınız. Bu projedeki çalışmanızdan bahsedermisiniz?

Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi'ne (DÖSİM) 2000-2005 yılları arasında Akdamar Kilisesinin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerini hazırladık. Akdamar Kilisesi, bu dönemin yapıları içinde

Van Akdamar Kilisesi

çok özeldi. Belgeleme aşamasını, 4 ay boyunca Akdamar Kilisesi'ne gidip gelerek ve orada yaşayarak tamamladık. Akdamar Kilisesi'nin diğer eserlerden çok farklı bir manevi önemi olduğunu projelendirme işine başlamadan önce biliyorduk. Bu yapının yaşadığı süreç içerisinde sadece kilise olarak görev yapmamış, aynı zamanda idari ve siyasi merkez olarak da görev yapmıştır. Bu nedenle Ermeniler için çok önemli bir yapıdır. Ayrıca yapının mimarisi, dış cephesini tamamen kaplayan ve belli konuları anlatan rölyefler ile kilisenin içini tamamen kaplayan ve İncil'de yer alan konuları anlatan resimlerle

yapı kendini çok özel bir noktaya taşımaktadır. Siyasi boyutunun yanı sıra mimari değerleriyle de ön plana çıkmaktadır. Bizim verdiğimiz temel karar, Akdamar Kilisesi'nin bir 'müze-yapı' olması ve kendini sergilemesidir. Proje kapsamında kendimizi geri planda tutmak, mümkün olduğunca şeffaf durmak, yaptıklarımızın kalıcı olmaması, geri dönüşümlü olması, müdahaleleri yaparken zarar vermeyecek malzemeler kullanmak, ıslak imalatın yol açtığı kimyasal etkileşimin zararlarından uzak durmak adına kuru imalat yapmak temel kriterlerimizdi. Akdamar Kilisesi'nin her santimetre karesi de çok kıymetli,

camdan merdivenler koyalım, alttaki izleri koruyalım, onları ziyaretçilere gösterelim istedik. Projeleri tüm ayrıntıları ile hazırladık. Uygulamada da genellikle proje tanımlarının ve kararlarının içinde kalındı fakat bazı detaylar gerçekleşmedi.

Türkiye'deki koruma ve restorasyon işlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye'de korunacak o kadar çok yapı var ki. Biz karnını doyurmaya çalışan insanlarla dolu bir ülkeyiz. Sosyal problemlerimiz var. Önceliğimiz, bu sınırlar içinde yaşayan insanların sosyal olarak daha iyi bir seviyeye ulaşması. Yoksa tarihe sahip çıkmadığımızı kimse söyleyemez, çünkü yapılanlar ortada. Bizim yaptığımız tasarımlara uygulamalara bakın, tarihe ne kadar saygı duyuyoruz. Bu yapıların hepsi kültürümüzün bir parçasıdır. O yüzden çok önemsiyoruz.

Kent ve mimarlık üzerine görüşlerinizi alabilir miyiz?

Kenti oluşturan sistemler kent merkezlerinde ve alt merkezlerde kümelenebilir. Sistemlerin her defasında kendilerini kent içinde ifade etme

Nevşehir Ürgüp Müzesi

TASARIM USTALARI

zorunlulukları vardır. Bu ifade etme biçiminin zaman zaman mimarlık üzerinden yapıldığını gözlemleyiz. Kimliklerine ve büyüklüklerine göre kümelenme biçimleri merkezleri veya alt merkezleri tercih eder. Bu sistemlerin tamamı yaşamın kendisi ile beslenirler. İşte tam bu noktada mimarlık devreye girer. Özellikle kente ait olan mimari tasarım değer kazanır. Mimarlık bu noktada kendini var etme şansını yakalar ve mimarın sorumluluğu mimarlık adına sınırsızdır. Sistemlerin baskıları ve mimarlık arasındaki gelip gitmeler, tasarım sürecinde bir artı değer olarak ele geçirilebilirse kente ait mimarlıktan bahsetmemiz mümkün olabilir. Kentin içindeki sistemler ve mimarlık hayatın kendisinden beslenir. Kendi zamanına ait yaşam biçimleri kentleri ve mimarlığı fazlasıyla etkilemiştir ve etkilemeye devam edecektir. Bu çerçeveden bakıldığı zaman kentinde fiziksel, eylemsel, yapısal ve mesleki olarak her şeyin üst üste veya yan yana durdukları bilinmektedir. Etkileme ve etkilenme alanları bu iç içelik durumunda birbirlerini yakınlık ve arzu etme oranlarında etkileyecek ya da dönüştüreceklerdir. Kent ve kültürler canlıdır, değişirler ve dönüşürler. Bu değişim ve dönüşüm sürecinin etkisi yatay ve düşey olarak kent içinde derinlemesine devam eder. Bu etki kalıcıdır. Kent belleğindeki anısal, fiziksel, mekansal izler kentin arşivi olarak saklanırsa sağlıklı bir değişim ve dönüşüm süreci yaşanır. Bütün bu değişim dönüşüm süreçleri içindeki ifade biçimleri ve kentin içindeki hayatın kendisinde mimarlık vardır. Mimarlık bütün bu olup bitenlerin içinde kendisine yer aramaz. Mimarlık bu sürecin, istese de istemese de, içine çekilir. Kent merkezlerindeki bu hareketlilik çeşitli sebeplerden yaşantıyı kentin çeperlerine taşır. Kentli gündelik hayatlarını çeperlerde yaşamayı tercih

İzmir Adnan Menderes Havalimanı

eder. Bu değişim süreci içinde her iki bölgede de mimarlık vardır. Mimarlığın bu hareketlilik içinde önemli rolü vardır ve bu rolü iyi oynamalıdır.

Büyükşehirlerde insanların nefes alabilecekleri kamusal alanların yetersizliği tartışılan bir konu. Sizce kamusal alan ihtiyacına nasıl cevap verilmeli? Kentsel dönüşüm sürecinde bu konuda neye dikkat edilmeli?

Kentsel dönüşüm projelerinin kamusal ve sosyal boyutları ile ele alındığı taktirde dönüşümün anlam kazanabileceği görüşündeyiz. Bu anlamda bir dönüşüm projesi çok disiplinli ve çok boyutlu bir çalışma süreci gerektirmektedir. Aksi taktirde sonuçlar kamusal ve sosyal niteliği zayıf, tek boyutlu çalışmalar olarak karşımıza çıkmaktadır, bu da kent ve kentli geleceği için tahrip edici bir durum ortaya çıkartmaktadır. İnsanların

kentin içinde toplanıp birlikte fikir üretebileceği veya bir araya geleceği mekanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Mimarlar ve kent plancıları, kentin içindeki örgüyü buna göre yapmalıdır. İnsanlara nefes alabilecekleri, eğlenebilecekleri ve eylemlerini gerçekleştirebilecekleri mekanların olması gerekmektedir.

Projelerinizde malzeme seçiminde kriteriniz nedir?

Malzeme ve sistemler, mimari tasarımda düşünceyi ifade ettiği süreçte değerlidir. Tasarım ortamına sunulan yapı malzemesi çeşitliliği, hatta farklı malzemeler tasarımcıların zihinsel alanlarında her zaman karşılığını bulacaktır. Tasarladığımız yapılarda malzemenin kullanılması önemlidir. Doğada var olanı tasarımlarımıza taşıyoruz. Cam, çelik, ahşap ve doğal taş gibi malzemeleri kullanıyoruz.